

fának hatása a magyar mezőgazdaságra. Magyaróvár, 1903. — 26. *Kvassay István*: A közös államadósság megoszlása. 1903. — 27. *Cs. Lázár Elemér*: Önálló magyar bank. Nagyszében, 1906. — 28. An die hohen österr. und ung. Legislationen zur Valutaregulierung. Wien, 1892. — 29. *Lónyay M.*: Pénzügyi levelek. Pest, 1848. — 30. *Mattekovits S.*: Az autonóm vámtarifa. 1906. — 31. *Medve J.*: Az új pénz. Pest, 1858. — 32. *Mezey Gyula*: Adatok a banküggyhöz. 1908. — 33. Die Österr. Nationalbank u. ihr Einfluss. Wien, 1875. — 34. *Remellay G.*: Mindennemű új pénz. Pest, 1858. — 35. *Sugár Ignác*: Az önálló vámterület életbeléptetése. 1905. — 36. *Surányi J.*: Adatok az önálló vámterület kérdéséhez. 1904. — 37. A vámügyi tanács szabályzata és ügyrendje. 1906. — 38. *Takáts L.*: Az új pénz. Pest, 1858. — 39. 1897. évi vámtarifadöntvények. 1897. — 40. *Zichy Jenő*: Az önálló vámterület fontossága 1905. — És hogy a kérdés humoros oldala is képviselve legyen: 41. A banklovag. (Karrikatura-gyűjtemény Justhra s az önálló bank harczosaira). é. n. (1910.)

A bibliografiai teljesség okáért jó lett volna megemlíteni, hogy *Hieronymi*: A német vámtarifajavaslat; *Láng L.*: A nemzetközi vámpolitika jövője; *Mattekovits*: A vámpolitika új korszaka; *Spitzmüller*: Die staatsfinanziellen Vereinbarungen im öst.-ung. Ausgleich; *Wickenburg*: A bankkérdéshez című folyóiratokban megjelent dolgozatok külön lenyomatokban is napvilágot láttak. Úgy látszik tévedésből került a jegyzékbe: La Hongrie contemporaine et le suffrage universel című füzet. A betűrend hibás a 20—22. lapon föltüntetett K-betűs szerzők egy-másutánjában.

Mindezek azonban csak apró szépséghibák, melyek könnyen kiküszöbölhetők egy második kiadás alkalmával s melyek nagyrészt könnyen elkerülhette volna a szerző, ha bibliografiája összeállításánál — a mint ezt ilyenmű hazai dolgozatok megbeszélésénél mindig hangsúlyozzuk — igénybe vette volna a M. N. Múzeum könyvtárát. A mű bolti ára (2 korona) indokolatlanul magas.

Dr. Gulyás Pál.

Deák Geyza: *A könyv és a könyv díszítése. (Ifjúsági művészeti könyvtár 1.)* Pápa, 1910. Főiskolai nyomda. 8° 59. 1. ill. — K. 60 fill.

E füzet egy igen jó pedagógiai gondolatnak fölöttébb silány kivitele. Az ifjúságot röviden tájékoztatni a könyv multjáról, kialakulásának történetéről s a vele kapcsolatos művészetekről igen ügyes gondolat, de csak az vállalkozzék reá, a ki alaposan jártas ezen diszcziplinák irodalmában, pontosan ismeri a sok-

szor bonyolult kérdések mai állását. Deák füzete nemcsak hogy igen pongyolán van megszerkesztve, de szinte lapról-lapra elárulja tájékozatlanságát, forrásai értéktelenségét. Egy pár találmásra kiragadott példa szolgáljon állításunk bizonyosságául. 6. l. A gazdagabb római házaknál teleírt elefántcsont-táblákból volt a könyv. — 14. l. Van képes inicziále, melyet francziául lettreszistoaré (lettres historées)-nek mondanak. — 18. l. Papirusz kodex-ei voltak Melus görög királynak is Pergamumban Kr. e. a III. sz. végén. — 18. l. Egy darab (t. i. Korvin-kodex) Emich Gusztáv könyvtárában van. U. o. Ne téveszszük össze e két szót, mert e két szó (miniatura és miniatür) között különbség van. — 20. l. Van belőlük (t. i. az ősnymotatványokból) a *Bibliothèque Nationale*ban Párisban, az *oxfordi Bodleian*ban, a *National Library*ban (?) Washingtonban, a *Public libraries*ben (!) az Egyesült-Államokban... — 21. l. Magyarországon az *első latin* nyelvű nyomtatványt 1473-ban nyomtatták a Geréb László... által felállított Hess-féle nyomdában. U. o. A magyar inkunabulumokra bátran elfogadhatjuk annak a német tudósnak a nézetét, a ki az ősnymotatványok közé azokat a nyomtatványokat is fölvetette, a melyeket 1536-ig nyomtattak (úgy hiszszük, szerzőnek nincs tudomása Szabó Károlyról s arról, hogy az ő nyomán a régi magyar nyomtatványok határidejét egész 1711-ig tolták ki!). — A 23. és 24. l. egyes mondataiból az derül ki, hogy szerző véleménye szerint a legelső nyomtatott könyvek kizárólag pergamenre készültek. — 29. l. Abban a régi korban az első könyvekben... nem volt címlap... Épen ezért igen sok ősnymotatvány szerzőjét nem ismerték. De a gyakorlatot könyvkedvelő szeme ez ősnymotatványok betűjéről... fedezi föl ma az ismeretlen nyomtatvány szerzőjét. — A 43. l. van 2 kikezdés a minaturákról, melynek semmi köze az ex libris-hez, a melyről szól az egész fejezet s a mely pusztá ismétlése a más helyt mondottaknak. — 52. l. A középkori francia könyvkötők közül kérészt munkájuk után ma is híresek: *Geofroy Tory*, *Pigorneau*, *Jehan Foucault*, *Le Gascon*, *Boyet*, *Risimux* Gloriere (sic) lioni könyvgyűjtő, II. Henrik, XIII. Lajos, Ausztriai Anna és Pompadour asszony könyvkötői. Legelszomorítóbban mulatságos az 54—59. l. található könyvészteti szótár, melyben pl. Claud (sic) Garmond, Geofroy Tory, keresztnevük alatt vannak a betürendbe illesztve, Eisen, a híres illusztrátor, «rajzoló, könyvkötő és nyomdász»-ként szerepel s a szakirodalom legkiválóbb művelői gyanánt Béraldi Henry és Panzer Wolfgang szerepelnek, de sem Hain, a ki legalább a szövegben előfordul, sem Brunet, sőt még Szabó Károly sincs megemlítve!

Szerzőnek a gyermekek számára rajzolt s az ex-librisek során közzétett könyvjelzői ép oly gyenge rajztudásról tanus-

kodnak, a mily fogyatékos irói tehetséget s tudományos készültséget árul el az egész füzet.

Alig hiszem, hogy e zavaros, többnyire általánosságban mozgó, s ha részletekre is kitér, majd mindig megbizhatatlan füzet sok új barátot szerez annak a nemes kedvtelésnek, melyet a tudós szerző szerint francia eredetű bibliofília szóval szoktunk megjelölni.

Dr. Gulyás Pál.

Szegedi Gergely *Énekes könyve XVI. századbéli román fordításban. Protestáns hatások a hazai románságra.* Irták: dr. **Sztripszky Hia dor** és dr. **Alexics György.** Budapest, 1911. Hornyánszky Viktor-ny. 8° 23² l. Ára 5 K.

Dr. Todoreszku Gyula, a ki nagy szakavatottsággal és ritka szerencsével gyűjti a régi magyar nyomtatványokat, ez év folyamán egy budapesti könyvkereskedőtől a következő művet vette: «Diodori Siculi scriptoris graeci libri duo de Philippo et de Alexandro. Utrunque latinitate donavit Angelus Cospus Bononiensis. Viennae Pannoniae 1516.» A művet a kiváló könyvgyűjtő dr. Sztripszky Hia dor tanácsára vette meg, a ki észrevette, hogy a könyv marhabőrből készült kötési tábláiban a különféle régi, XVI. századi nyomtatványok töredékei vannak, a melyeket a könyvkötő a táblák vastagabbá tétele végett használt fel. Észrevette továbbá azt is, hogy e nyomtatványtöredékek közt oláh nyelvűek is vannak.

Dr. Todoreszku a könyvtáblákat gondosan kiáztatta, s ime, az ekként kiáztatott nyomtatványlapok mind különböző XVI. századi ismert könyvek lapjainak bizonyultak. Volt azonban e nyomtatványlapok közt egy iv. összesen négy levél, a mely oláh nyelvű énekeskönyv töredéknek bizonyult. Ez az oláh nyelvű töredék egy eddig ismeretlen oláh énekeskönyvnek része. E *B.* jelzetű töredéket Sztripszky jelenlegi birtokosától, a ki áldozatkészségével lehetővé tette a töredék közzétételét is, *Todoreszku-töredéknek* nevezte el.

A *Todoreszku-töredék* valamely XVI. századi magyar protestáns énekeskönyvnek szóról-szóra való fordítása, esetleg több magyar énekeskönyvből való szerkesztés. Ezt a forrást azonban Sztripszky nem tudja közelebbről megjelölni. Csupán annyit sikerült neki eldönteni, hogy az énekek az 1566. évi váradi és az 1568 táján készült unitárius énekeskönyvből vannak fordítva, még pedig «öntudatosan kálvinista szellemben» (135. l.). Az oláh könyvet minden valószínűség szerint 1570—73 közt Hoffhalter Rudolf nyomtatta Váradon.

Sztripszky kutatásainak ez a bibliografiai eredménye. De hát akkor miért viseli műve ezt a címet: «Szegedi Gergely Énekes-